

TRINITAS

GDAŃSK - OLIWA • KWIECIEŃ 2015 • NR 3 (115), ROK XVI

Prawdziwie zmartwychwstał Alleluja!

Kącik apologetyczny

Wielki Tydzień w Katedrze

s.16

W N U M E R Z E :

s. 22

OD REDAKCJI

Zmiany, zmiany, zmiany...

Tak moglibyśmy zatytułować obecny numer „Trinitasu”. Decyzją Metropolity Gdańskiego ks. arcybiskupa Sławoja Leszka Głódzia dotychczasowy redaktor naszego pisma ks. Bartłomiej Zentkowski został przeniesiony do innej parafii. To w głównej mierze dzięki zasługom ks. Bartka pismo parafii archikatedralnej z kilkunastu czarno-białej broszury przekształciło się w swój obecny kolorowy format i wzbogaciło o szereg stałych działów.

Od tego numeru obowiązki księdza redaktora i asystenta kościelnego przejął ks. Jarosław Dittmer.

Obydwu księżom życzymy sukcesów w ich nowych posługach i zapewniamy o modlitwie.

Nowością od tego numeru będzie stały kącik apologetyczno-biblijny. Jego celem będzie przybliżanie prawd wiary, pogłębianie wiedzy teologicznej i biblijnej oraz zdobywanie praktycznych umiejętności, które mogą przydać się w obronie naszej wiary w dysputach, jakie mamy okazję prowadzić w życiu codziennym. Dział ten inauguruje swoją obecność artykułem systematyzującym podstawową wiedzę na temat Pisma Świętego. Jego autorem jest Cezary Podolski, który dołączył do zespołu autorów pisma „Trinitas”.

Kolejną nowością jest przygotowany przez Annę Czekalę wzbogacony i rozszerzony dział dla najmłodszych „Bazyliszek” - zdrobniale od Bazyliki...

Tematem przewodnim tego numeru jest Wielkanoc - stąd też arty-

kuły Rafała Czekalę o znaczeniach liturgii Triduum Paschalnego oraz tekst Ewy Roli na temat tradycji wielkanocnych.

W stałej rubryce poświęconej świętym znajdujemy biografię trojga błogosławionych związanych z Ziemią Gdańską autorstwa Agnieszki Dankiewicz.

Adam Kromer przedstawia kolejne herby biskupie - tym razem to herby gdańskich sufraganów.

Całość dopełniają wydarzenia z życia św. Bernarda z Clairvaux, które niezawodnie opisał ojciec Bernard ze Szczyrzyca a także recenzje książek w wykonaniu ks. Łukasza oraz prezentacja Franciszkańskiego Zakonu Świeckich.

Redakcja

NA OKŁADCE:

Obraz

**Chrystusa Zmartwychwstałego
znad ołtarza
kościół Św. Jakuba**

intencje apostolstwa modlitwy

Kwiecień

Intencja ogólna:

Aby ludzie nauczyli się szanować świat stworzony i strzec go jako dar Boży.

Intencja misyjna:

Aby prześladowani chrześcijanie odczuwali pocieszającą obecność zmartwychwstałego Pana i solidarność całego Kościoła.

Intencja ogólna:

Abyśmy, odrzucając kulturę obojętności, mogli zajmować się cierpieniami bliźniego, a szczególnie chorych i ubogich.

Maj

Intencja misyjna:

Aby wstawiennictwo Maryi pomagało chrześcijanom żyjącym w sekularyzowanych środowiskach z gotowością głosić Jezusa.

SŁOWO PROBOSZCZA

Drodzy Parafianie,

Niedziela Palmowa albo inaczej Niedziela Męki Pańskiej to dzień, który stanowi duchową bramę wprowadzającą w głąb Wielkiego Tygodnia, skupiającego naszą uwagę na tematach Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Chrystusa.

W Niedzielę Palmową Kościół obchodzi pamiątkę uroczystego wjazdu Pana Jezusa do Jerozolimy - miejsca „zabijania proroków” - miasta, do którego Chrystus wszedł, by wypełnić wolę Ojca.

Rozpoczynamy Wielki Tydzień. W Wielki Czwartek będziemy na Mszy Wieczerzy Pańskiej dziękować za dar Eucharystii i kapłaństwa. W Wielki Piątek adoracyjnie przykłękniemy wobec bolesnej tajemnicy Krzyża, by w Wigilię Paschalną, wsłuchując się w radosne „Alleluja!”, które znowu zabrzmiał w kościołach, świętować prawdę o pustym grobie i Zmartwychwstaniu Chrystusa.

Niech tegoroczny czas Wielkiego Tygodnia, Świąt Zmartwychwstania Pańskiego i cały Okres Wielkanocny pogłębi naszą wiarę w Chrystusa - umęczonego, wzgardzonego, odrzuconego i ukrzyżowanego, który Zmartwychwstał!

Wobec tej prawdy nie można przejść obojętnie!

Ona nadaje ludzkiemu życiu sens!

Gdańsk Oliwa, marzec 2015 roku

*Ks. Waldemar Waluk
proboszcz*

Przygotuj się do Liturgii

Niedziela Palmowa, czyli Męki Pańskiej, 29 marca:

I czytanie: Iz 50, 4-7; II czytanie: Flp 2, 6-11; Ewangelia: Mk 14, 1-15, 47;

Niedziela Zmartwychwstania Pańskiego (Wielkanoc), 5 kwietnia:

I czytanie: Dz 10, 34a. 37-43; II czytanie: Kol 3, 1-4; Ewangelia: J 20, 1-9;

II Niedziela Wielkanocna (Miłosierdzia Bożego), 12 kwietnia:

I czytanie: Dz 4, 32-35; II czytanie: 1 J 5, 1-6; Ewangelia: J 20, 19-31;

III Niedziela Wielkanocna, 19 kwietnia:

I czytanie: Dz 3, 13-15. 17-19; II czytanie: 1 J 2, 1-5a; Ewangelia: Łk 24, 35-48;

IV Niedziela Wielkanocna, 26 kwietnia:

I czytanie: Dz 4, 8-12; II czytanie: 1 J 3, 1-2; Ewangelia: J 10, 11-18;

V Niedziela Wielkanocna, 3 maja:

I czytanie: Dz 9, 26-31; II czytanie: 1 J 3, 18-24; Ewangelia: J 15, 1-8;

VI Niedziela Wielkanocna, 10 maja:

I czytanie: Dz 10, 25-26. 34-35. 44-48; II czytanie: 1 J 4, 7-10; Ewangelia: J 15, 9-17;

HERBY GDAŃSKICH BISKUPÓW

Herbami mogą się posługiwać nie tylko zarządzający diecezjami biskupi ordynariusze, ale wszyscy biskupi, nie wyłączając biskupów pomocniczych. W diecezji gdańskiej pierwszym biskupem pomocniczym został Lech Kaczmarek. Papież Jan XXIII mianował go w 1958 roku, na prośbę ówczesnego rządcy diecezji biskupa Edmunda Nowickiego. Lech Kaczmarek pozostawał biskupem pomocniczym do śmierci ordynariusza w 1971 roku. Potem z papieskiego mianowania objął diecezję gdańską jako jej ordynariusz. Od przyjęcia sakry biskupiej, aż do śmierci posługiwał się tym samym herbem, który był już przedstawiany na łamach Trinitas.

Nowego biskupa pomocniczego dla diecezji gdańskiej powołał papież Paweł VI. Na mocy buli papieskiej został nim w 1972 roku Kazimierz Kluz.

Po jego śmierci w 1982 roku następnym biskupem pomocniczym został Tadeusz Gocłowski. Konsekracja nominata miała miejsce 17 kwietnia 1983 roku w Gdańsku. W następnym roku zmarł ordynariusz diecezji bp Kaczmarek. 31 grudnia 1984 nowym ordynariuszem diecezji został biskup Tadeusz Gocłowski. Kilka miesięcy później (w sierpniu 1985 roku) nowym biskupem pomocniczym został mianowany Zygmunt Pawłowicz.

Herb bpa Kazimierza Kluza

Bp Kazimierz Kluz, właściwie Józef Kazimierz Kluz. Urodzony 17 stycznia 1925 roku w Ołpinach koło Tarnowa. W 1946 i 1947 roku studiował w seminarium duchownym w Tarnowie, potem na Wydziale Teologicznym Uniwer-

sytetu Jagiellońskiego, od 1949 roku jako alumn Częstochowskiego Seminarium Duchownego w Krakowie. Świecenia kapłańskie otrzymał w 1951 roku w Częstochowie. Inkardynowany do diecezji gdańskiej. Od 1958 roku pełnił funkcję proboszcza przy kościele Chrystusa Króla w Gdańsku. W dniu 14 maja 1972 roku mianowany biskupem pomocniczym. Sakrę biskupią przyjął 12 czerwca 1972 roku w Gdańsku. Zginął w wypadku samochodowym w Trutnowach 5 grudnia 1982 roku. Pochowany w krypcie biskupów w oliwskim kościele katedralnym.

Wraz z sakrą biskupią Kazimierz Kluz przyjął motto posługi

biskupiej: Caritas Christi urget me (miłość Chrystusa umacnia mnie) – biblijny cytat pochodzący z drugiego listu Pawła Apostoła do Koryntian. Przyjął też herb przedstawiający „krzyż wpisany w koło (orbis terrarum) o barwach papieskich: złoto-srebrnych”. Biskup Kluz praktycznie nie używał tego herbu i nie utrwały się wizerunki heraldycznego znaku w przestrzeni oliwskiego kościoła.

Herb biskupa Zygmunta Pawłowicza

Bp Zygmunt Pawłowicz urodzony w 1927 roku w Gdańsku. W latach 1947-1952 studiował w seminarium duchownym w Pelplinie. Tam też otrzymał świę-

Herb biskupa Zygmunta Pawłowicza

cenia kapłańskie. Dalsze studia odbywał w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, gdzie uzyskał stopień naukowy doktora teologii w 1976 roku, a w 1985 roku - doktora habilitowanego. Od 1974 roku wykładał w Biskupim Seminarium Duchownym (od 1992 Gdańskie Seminarium Duchowne). 10 sierpnia 1985 mianowany biskupem pomocniczym diecezji gdańskiej ze stolicą tytularną Tamallula. Sakrę biskupią otrzymał 7 września 1985 w Gdańsku. 1 maja 2005 przeszedł na emeryturę. Zmarł w Gdańsku 18 marca 2010 roku. Pochowany w krypcie biskupów w oliwskiej archikatedrze.

Opis herbu bpa Pawłowicza według zasad heraldyki to tarcza podzielona w słup srebrnym krzyżem w formie pacyfikału z purpurowym sześciokątnym kamieniem na przecięciu ramion. Prawa pobocznicą tarczy złota, lewa błękitna. Za tarczą skrzyżowane złoty krzyż procesyjny prawoskośnie i złoty pastorał lewoskośnie, krzywaśnią na zewnątrz. Herb zwieńczony zielonym kapeluszem kościelnym z dwunastoma chwostami na dwóch sznurach, po sześć (jeden nad dwoma, nad trzema) z każdej strony tarczy. Pod tarczą wstęga z dewizą biskupa In Christo Jesu (W Chrystusie Jezusie).

Sam biskup Pawłowicz powiedział o swoim herbie i o dewizie: „W wyborze hasła inspirowałem się tekstem Pisma św., jak również dogłębną i bardzo zaktualizowaną wykładnią tej chrystologicznej zasady, jaką przedstawił Jan Paweł II w swej encyklice *Redemptor hominis*... Nawiązując do tajemnicy Odkupienia, która urzeczywistniła się w Jezusie Chrystusie, umieściłem w swym herbie i pierścieniu biskupim – krzyż...”

Adam Kromer

Parafianie pytają

Jak reagować podczas spotkań ze świadkami Jehowy?

Praktycznie każdy z nas w mniejszym, czy większym stopniu miał do czynienia ze świadkami Jehowy. Możemy ich spotkać w parku, na dworcu, innych miejscach publicznych, ale także znaleźć się w sytuacji, kiedy zapukają do naszych drzwi. Co wówczas należy czynić, jak reagować?

Niezależnie od tego co zrobimy i co powiemy musimy pamiętać o tym, że w tym momencie reprezentujemy nie tylko siebie, ale nasz Kościół, co wymaga od nas właściwego świadectwa. Nie wolno, nie wypada nam traktować tych ludzi w sposób niegodny chrześcijanina poprzez obrzucanie ich wyzwiskami, trąskaniem drzwiami czy obrażanie w jakikolwiek sposób. Świadkowie Jehowy są naszymi bliźnimi i przykazanie miłości bliźniego też ma zastosowanie w stosunku do nich.

Nie polecam także wdawania się z nimi w dyskusje doktrynalne — jest to przysłowio-
wa woda na ich młyn. Do takich rozmów są przygotowywani poprzez specjalne szkolenia, techniki i doskonale potrafią manipulować ludźmi. Czy ich wiedza jest duża? Nie! Wielokrotnie miałem okazję przekonać się, że wiedza szeregowych członków tej organizacji sprowadza się do wyuczenia na pamięć kilku wersetów z danego tematu. Przy głębszym potraktowaniu

jakiegoś zagadnienia mają stałą technikę: zmienić temat dyskusji lub delikatnie się z takiej dyskusji wycofać. W wierze katolickiej nie szkolimy się, aby kogoś nachodzić i „zaginać” wersetami biblijnymi i stąd możemy być do takiej rozmowy nieprzygotowani. Możemy natomiast polecić katolickie publikacje i strony internetowe, gdzie świadkowie Jehowy mogą znaleźć odpowiedzi na swoje zarzuty. Przykładowo polecam stronę www.piotrandryszczak.pl.

W czasie każdego spotkania ze świadkami Jehowy pamiętajmy o cichej modlitwie za nich, aby Duch Święty ich oświecił i przywrócił na łono Kościoła. Możemy przy okazji wydać świadectwo wspominając o świętych takich jak Maksymilian Kolbe czy święty Franciszek, o organizacjach charytatywnych takich jak „Caritas”, o hospicjach, o domach samotnej matki, o „oknach życia” i zapytać naszych rozmówców np. o adres najbliższego hospicjum prowadzonego przez ich organizację, w którym pomaga się wszystkim bliźnim, niezależnie od wyznania, zgodnie z nakazem Chrystusa. ●

Cezary Podolski

Masz pytanie dotyczące wiary lub Kościoła, wyślij je na adres e-mail: pismotrinitas@gmail.com. Postaramy się na nie odpowiedzieć.

OLIWSKIE KORZENIE

Św. Bernard wskrzesza umarłych i nawraca grzeszników. Co działo się podczas wzywania do II wyprawy krzyżowej?

Herbert z Clairvaux (zm. ok. 1198 r., mnich w Clairvaux w latach 1153- 68/69, następnie opat klasztoru Mores w Szampanii do 1178 r., i w końcu arcybiskup Porto Torres na Sardynii od 1181 r.) w *Liber miraculorum* (Księdze cudów) wspomina, że Opat z Jasnej Doliny wskrzesił ponad setkę ludzi.

Jedno z takich wydarzeń miało miejsce podczas podróży św. Bernarda do Fryburga na początku grudnia 1146 r. Celem jej było głoszenie kazań krucjatowych. Towarzyszył mu młody i bogaty rycerz, który nazywał się Henryk. Otrzymał on dobre wykształcenie, posługując się biegle językiem niemieckim i francuskim. Przyłączył się do Opata z Clairvaux, aby służyć mu jako tłumacz. Gdy światły Henryk znajdował się wraz ze świętym Kaznodzieją na trakcie, nagle zobaczył zmierzającego ku nim swojego dawnego giermka, który obrzucał ich szyderstwami i obelgami. Rzucił przekleństwa na sługę Boga i wołał ze wszystkich sił: „Idź, podążaj za diabłem, niech diabeł cię porwie!”. Podczas gdy podróżni spokojnie kontynuowali swoją drogę, święty Opat był proszony o błogosławieństwo dla pewnej sparaliżowanej kobiety, która zosta-

ła złożona przed jego stopy. To wydarzenie spowodowało jeszcze większą furję u szaleńca. Gdy jednak ujrzał kobietę nagle uzdrowioną, cofnął się, jakby uderzony przez niewi-

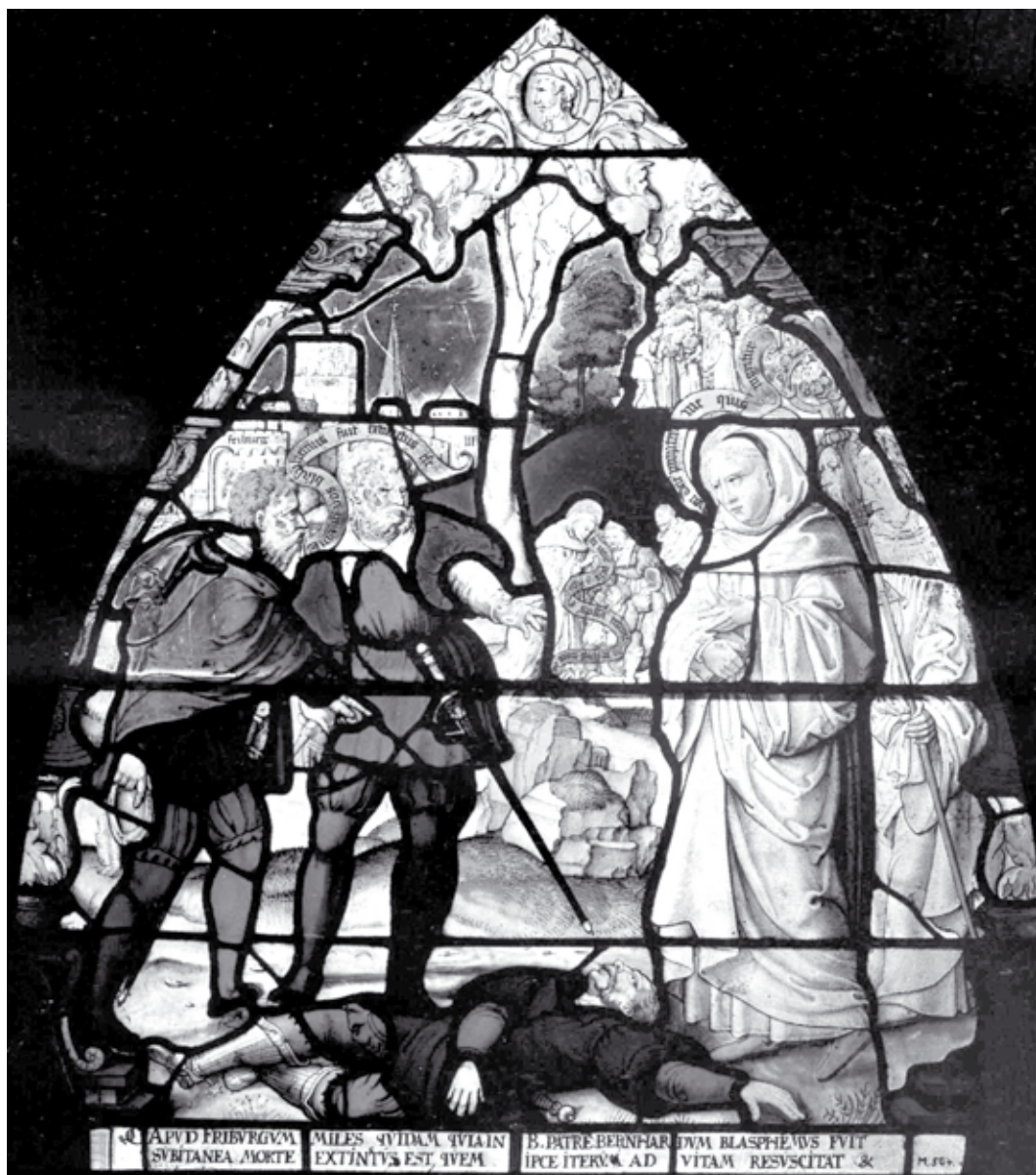
działną rękę i padł bez życia rozciągnięty na ziemi. Jego dawny pan, wstrząśnięty tak nagłą śmiercią, rzucił się na kolana przed świętym Bernardem i błagał go, aby miał

Św. Bernard wskrzesza na cmentarzu trzech zmarłych. Na górze napis z Mt 10, 8: „Wskrzeszajcie umarłych” (obraz z opactwa Baudeloo)

litość nad tą biedną duszą, którą diabeł wypełnił przekleństwem. Powiedział: *Z powodu tego, że tak strasznie tobie złorzeczył, to spotkało go tak wielkie nieszczęście. Bóg nie dopuści, aby ktokolwiek umierał z mego powodu!*" odpowiedział święty Mnich. Pochylił się nad zwłokami giermka i wolno wypowiedział modlitwę Pańską. Jego głos drżał z przejęcia. *Przytrzymajcie jego głowę!* - poprosił otaczających ich ludzi. Następnie namaszczać ją swoją śliną, którą często stosował jako środek leczniczy, zawołał: *W imię Pana, podnieś się!*. Następnie dodał: „*W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego, Boże przywróć go do życia!*”. Ledwie wybrzmiały te słowa w uroczystym tonie wobec pełnej żalu ciszy widzów, gdy zmarły podniósł się i spojrzał w niebo.

Podziw i zdumienie ogarnęły tłum patrzący na powstającego z martwych sługę, objawiając się w głośnych owacjach. Tymczasem przemówił do niego Święty: *Jakie jest teraz twoje samopoczucie?*. I zapytał dalej: *co chcesz uczynić?* „*Ojcze, chcę wykonać wszystko, co mi nakazesz* - odpowiedział całkowicie przemieniony giermek. Wziął więc krzyż i wstąpił w szeregi krzyżowców udających się do Zie-

**Opat Krzyżowców wskrzesza zmarłego giermka
rycerza Henryka we Fryburgu Bryzgowskiem
(witraż z opactwa Altenberg)**

mi Świętej. Jeden z obecnych zapytał go, czy rzeczywiście umarł. *Umarłem* - odpowiedział, *i usłyszałem wyrok potępienia. Gdyby święty Opat nie wstawił się za mną, to cierpiałbym teraz w piekle.* Henryk, który głębiej niż wszyscy inni był wstrząśnięty tym nadzwyczajnym wydarzeniem, usunął się do Clairvaux, gdzie złożył śluby zakonne. Wspominał on niejednokrotnie braciom o łasce nawrócenia, która została mu udzielona przez ten zdu-

miewający cud, którego był świadkiem.

Gdy po trudach wędrowania św. Bernard wrócił do swojego klasztoru dnia 6 lutego 1147 r., to razem z nim przybyło 60 młodych ludzi, aby prowadzić życie mnisze. Był to „korpus pokoju”, który święty równolegle rekrutował z armią krzyżowców.◆

**O. Bernard A. Grenz O. Cist.
Opactwo Szczyrzyc
olivcist@go2.pl**

TRIDUUM PASCHALNE

Trzy dni, które wstrząsnęły światem. Odtąd nic już nie jest takie same. Jeszcze nigdy przedtem Bóg nie był tak blisko stworzenia, niż kiedy ofiarował za nie swego jednorodzonego Syna.

Tajemnica Męki i Zmartwychwstania Chrystusa stanowi centrum Dobrej Nowiny, którą Kościół powinien głosić światu (por. *Katechizm Kościoła Katolickiego* 571). W sposób szczególny wyraża się to w liturgii podczas obchodów tzw. Triduum Paschalnego. Rozpoczyna się ono Mszą Wieczerzy Pańskiej w Wielki Czwartek wieczorem, a kończy drugimi nieszporami Niedzieli Zmartwychwstania.

Niedziela Palmowa

Niedziela Palmowa, chociaż nie należy do okresu Triduum Paschalnego – formalnie stanowi szóstą niedzielę Wielkiego Postu – to otwiera Wielki Tydzień i stanowi niejako preludium Triduum Sacrum. Rozpoczyna się w atmosferze wielkiego triumfu;

wszyscy ewangelisti opisują radosny wjazd Chrystusa do Jerozolimy.

Uważny czytelnik Ewangelii dostrzeże, że Jezus nadjechał od strony Góry Oliwnej – dlaczego? Jest to ta sama góra, przez którą uciekał Dawid przed Absalomem (2 Sm 15,30). Zatem wjazd Chrystusa od tej właśnie strony stanowi obraz powrotu króla oraz nadejście Mesjasza, przepowiedane między innymi przez proroka Zachariasza (Za 14,4-5). Wjazd Chrystusa jest spełnieniem prorocstwa i znakiem dla obecnych: oto jest ten, o którym pisali prorocy.

Przed wjeżdżającym Chrystusem rozpościerano szaty a także gałązki. To analogia do ścielenia ubrań przed Jehu – który stał się królem Izraela (2 Krl 9,13). Gałązki w rękach ludzi witających króla zapowiadał przede wszystkim Psalm 118, który przedstawia *Błogosławionego, który idzie w imię Pańskie* (Ps 118,26-27).

Nieco zastanawiające może wydawać się użycie osła jako

„wierzchowca”. Otóż dla ludzi tamtych czasów symbolika była oczywista – wjazd na koniu oznaczałby znak wojny, tymczasem osiołek niosący króla jest symbolem rządów pokoju. Niezawodnie wspierają nas w wyjaśnieniu także pisma prorockie zapowiadające, że Mesjasz – król Izraela przybędzie na oślątku (Za 9,9-10).

Podsumowując symbolika wjazdu Chrystusa do Jerozolimy ukazuje, że Jezus przybywa jako król, przynosi ze sobą błogosławieństwo i powodzenie dla Świętego Miasta, a przez nie dla całego narodu. W samym sercu symboliki wjazdu Chrystusa do Jerozolimy było to, że Jezus jako zapowiadany Król przyszedł oddać życie jako okup za grzechy swojego ludu.

Wielki Czwartek

Wielki Czwartek to faktyczny początek Triduum Paschalnego. Jeszcze przed południem – wyłącznie w katedrach – odprawiane są msze Krzyżma Świętego, podczas których święci się oleje, a kapłani odnawiają swoje przyrzeczenia. Wielki Czwartek jest bowiem dniem ustanowienia kapłaństwa i mszy świętej.

Wieczorem w kościołach odprawia się Msze Wieczerzy Pańskiej, czyli msze stanowiące pamiątkę Ostatniej Wieczerzy, jaką Chrystus spożył ze swoimi uczniami. Podczas niej czytany jest najstarszy opis ustanowienia Eucharystii z listu świętego Pawła do Koryntian (1 Kor 11,23-26).

Co właściwie wydarzyło się w Wieczerniku? Trzeba podkreślić, że ów szczególny posiłek miał kontekst paschalny; Gorą-

co pragnęłam spożyć tę Paschę z wami, zanim będę cierpiał (Łk 22, 15). Żydowska Pascha miała charakter pamiątki, podczas której członkowie narodu wybranego rozpamiętywali wyzwolenie z niewoli egipskiej i zawarcie przymierza na Synaju. Jest to zatem misterium przejścia od śmierci (niewoli) do życia. Jakże nowe znaczenie nadał temu przejściu Chrystus przez swą odkupieńczą ofiarę.

Jednocześnie ofiara w Wieczerniku – przemienienie przez Jezusa zwykłego chleba i wina w Swe ciało i krew – nadała uczcie charakter zawarcia Nowego Przymierza. Ustanowienie Eucharystii to ustanowienie nowej ofiary, która zastępowała starotestamentalną ofiarę składaną w świątyni jerozolimskiej. Pisał już o niej prorok Malachiasz, zapowiadając nadejście czasów, kiedy składana będzie „ofiara czysta” (Ml 1, 11). Eucharystia jest właśnie ofiarą czystą i wolną od skazy – widać to wyraźnie w słowach Jezusa, że krew „za was i za wielu będzie wylana”. Ofiarą jest sam Jezus. „Eucharystia – pisze św. Jan Paweł II – to prawdziwa uczta, na której Chrystus ofiaruje siebie jako pokarm.” (O Eucharystii w życiu Kościoła 16).

Z Wielkim Czwartkiem związana jest także tradycja obmycia nóg dwunastu mężczyznom przez miejscowego biskupa na wzór Chrystusa obmywającego stopy dwunastu apostołom. Znaczenie obrzędu jest trojaki i pokazuje następujące cele przyświecające Jezusowi. Po pierwsze, żeby okazać ludziom Chrystusową miłość do końca; po drugie, żeby dostrzegli, że Jego gotowość na zbawczą śmierć była wyrazem dobrowolnego poniżenia; po trzecie, żeby skłonić, szczególnie Apostołów, do naśladowania Chrystusa w Jego okazywaniu miłości drugiemu człowiekowi.

Od czwartkowego wieczora w kościołach na dwie doby milkną organy, a wierni uczestniczą w nocnych czuwaniach.

Wielki Piątek

Wielki Piątek to dzień śmierci Pana Jezusa, dlatego też jest dniem największej żałoby. W tym

dniu obowiązuje post ścisły, nie odprawia się mszy świętej, w kościołach nie używa się dzwonów, milkną organy. Jest też to jednak równocześnie dzień wielkiej radości i zwycięstwa. Dokonało się przecież od tysięcy lat zapowiadane zbawienie rodzaju ludzkiego – wielkie pojednanie Boga z ludźmi – dzień powszechnego odkupienia i przebaczenia.

Głębię tego wszystkiego co się w tym dniu wydarzyło znaczenie i wagę tych wydarzeń doskonale pokazuje Liturgia Wielkiego Piątku. Uroczyste czytania zawierają prorocтва Izajasza o męce i cierpieniu Mesjasza, śpiewany jest psalm 31 z refrenem: „Ojcze w Twe ręce składam Ducha Mego”, w drugim czytaniu z Listu do Hebrajczyków słyszymy „Chrystus stał się sprawcą zbawienia dla wszystkich, którzy Go słuchają”. Kulminacyjnym momentem jest – śpiewana bądź czytana z podziałem na role – pasja z Ewangelii Św. Jana.

Po liturgii słowa następuje modlitwa powszechna, której

ciąg dalszy na s. 10

słowa sięgają starożytności, a składa się z dziesięciu prośb: za Kościół Święty, za Papieża, za wszystkie stany Kościoła, za katechumenów, o jedność chrześcijan, za Żydów, za niewierzących w Chrystusa, za niewierzących w Boga, za rządzących państwami, za strapionych i cierpiących.

Następnie dokonuje się adoracja krzyża, która jest jego uroczystym odsłonięciem. Kapłan dokonuje odsłonięcia w trzech etapach, za każdym razem śpiewając: *Oto drzewo Krzyża, na którym zawisło Zbawienie świata*, na co ludzie odpowiadają: *Pójdźmy z pokłonem*.

Ponieważ w ten dzień nie odprawia się mszy świętej, komunia rozdawana jest z hostii konsekrowanych w Wielki Czwartek.

Zgodnie z wielowiekową tradycją, w Wielki Piątek po ukończeniu liturgii Męki Pańskiej przenosi się Najświętszy Sakrament do Grobu Pańskiego i wystawia do adoracji.

Wielka Sobota

Wielki Sobota to dzień wyciszenia i oczekiwania na Zmartwychwstanie Jezusa. Mówi się, że to *dzień odpoczynku Króla*.

Kiedy wszystkie ołtarze świata zostają obnażone po wielkopiątkowej liturgii, nad światem zapada wymowne milczenie. Rozpoczyna się Wielki Szabat – dzień odpoczynku Króla po dokonanym dziele zbawienia. W ten dzień Kościół milczy; to jedyny dzień bez sakramentu Eucharystii. Do zmroku w kościołach nie tylko nie odprawia się mszy, jak to jest w Wielki Piątek, lecz w odróżnieniu od niego nie rozda się też eucharystii. Komunię można zanosić jedynie umierającym jako wiatyk. Liturgia godzin ukazuje tego dnia bogatą treść teologiczną drugiego dnia triduum, aby przypomnieć tajemnicę zstąpienia Chrystusa do piekieł – jak wyznajemy w Credo: *ukrzyżowan, umarł i pogrzebion, zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał*.

Dla wielu – zwłaszcza dla dzieci – dzień ten kojarzy się z tradycją święcenia pokarmów.

Liturgia Wigilii Paschalnej

Przepisy kościelne nakazują, aby liturgia Wigilii Paschalnej odbyła się po zapadnięciu zmroku. Najpierw, przed kościołem lub w jego drzwiach zapala się pochodnię lub ognisko, z którego ogień się święci (od X w.).

Światło wnoszone do świątyni symbolizuje zmartwychwstałego Chrystusa, który jest Światłością Świata (J 8,12). Celebrację rozpoczyna się przy zgaszonym świetle. Ma to podkreślić wymowę Wigilii; czuwania nocnego, a także wyrazistości symbolu światła, które rozświetli mroki naszych serc, a którym jest sam Chrystus.

Bogata liturgia składa się z wyjątkowej liczby następujących kolejno po sobie części: liturgii światła (gdzie najważniejszym elementem jest światło), liturgii Słowa Bożego (Słowo – zawierające aż do dziewięciu czytań), liturgii chrzcielnej (woda), liturgii eucharystycznej (uczta) oraz procesji rezurekcyjnej (świadektwo).

Uroczystym ogłoszeniem całemu światu radosnej wieści (Ewangelii) o zmartwychwstaniu Pana jest procesja rezurekcyjna (*łac. ressurectio – zmartwychwstanie*). Procesja ta jest naszym osobistym, a zarazem wspólnotowym świadectwem wiary w zbawienie i zwycięstwo Jezusa nad śmiercią, piekłem i szatanem. Jest ona także zaproszeniem i wezwaniem do wzięcia udziału w tryumfalnym pochodzie Zmartwychwstałego. W zależności od przyjętych zwyczajów odbywa się ona po liturgii Wigilii Paschalnej bądź dopiero rano w czasie mszy rezurekcyjnej.

Triduum – trzy dni czy cztery?

Jak sama nazwa wskazuje – triduum, oznacza trzy dni. Czwartek, piątek, sobota i niedziela – to jak to jest, skoro wychodzi, że cztery?

Trzeba jednak wiedzieć, że w liturgii – zgodnie z żydowskim sposobem liczenia czasu, w którym doba zaczynała się od

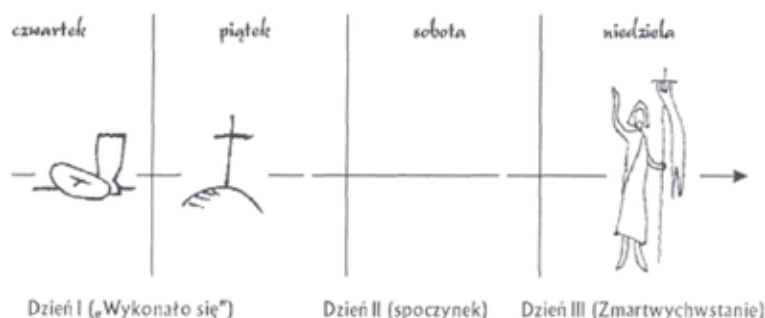

zmroku – obchody uroczystości zaczynamy dzień wcześniej wieczorną modlitwą. Zatem Święte Trzy Dni (Triduum Sacrum) oznacza trzy dni: pierwszy zaczyna się zmierzchem w czwartek, drugi – zaczyna się zmierzchem piątkowym, zaś trzeci – w sobotę po zapadnięciu zmroku.

Co ciekawe – chociaż główne obrzędy są trzy: Msza Wieczery Pańskiej, Liturgia Męki Pańskiej oraz Wigilia Paschalna przedłużona o procesję rezurekcyjną –

wają się w nocy: nie wolno ich rozpocząć, zanim nie zapadnie noc, a należy je zakończyć przed świtem niedzieli. Msza święta tej nocy, choćby ją sprawowano przed północą, jest Mszą paschalną Niedzieli Zmartwychwstania.

Ciągłość Triduum Paschalnego podkreśla tradycja ojców dominikanów, którzy przez wszystkie trzy dni nie stosują formuły rozesłania *Idźcie w pokój Chrystusa*, aż do radosnego

to jeden z dni pozbawiony jest w ogóle liturgii... To Wielka Sobota – bo przecież, kiedy idziemy na nabożeństwo „wielkosobotnie” to tak naprawdę jest to czuwaniem – liturgią Wielkiej Nocy Zmartwychwstania, zaś – zgodnie z przepisami kościelnymi – „Liturgię Męki Pańskiej sprawuje się po południu około godziny 15, jeśli racje duszpasterskie nie przemawiają za późniejszą porą”, czyli zasadniczo przed zmierzchem. Jedność liturgii Wielkiego Czwartku i Męki Pańskiej podkreślona jest także w ten sposób, że w Wielki Piątek po adoracji krzyża spożywamy Ciało Chrystusa – hostie konsekrowane w Wielki Czwartek – wtedy, kiedy uczestniczyliśmy w tajemnicy Wieczernika. Jesteśmy zatem formalnie dwukrotnie w kościele tego samego dnia...

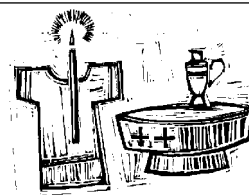
Trzeci dzień zaczyna się sobotnim zmierzchem: wszystkie obrzędy Wigilii Paschalnej odby-

wyśpiewanego na koniec liturgii wielkanocnej *Idźcie w pokój Chrystusa – Alleluja, alleluja*. To tak jakbyśmy przez całe trzy dni uczestniczyli w jednej liturgii, jedynie na pewien czas odchodząc do swoich obowiązków.

Pamiętajmy także o drugim członie nazwy tych dni: Triduum Sacrum – Trzy Dni Święte. Co oznacza, żebyśmy pamiętali o tym, żeby przygotowania do najważniejszych świąt w roku nie przestąpiły nam uczestnictwa w liturgii, modlitwie i czuwaniu przy Jezusie. Takim *sacrum* w Triduum Paschalnym stanie się czas, który wyłączymy ze swoich codziennych zabiegów, by oddać go jedynie Bogu; by być przy Nim i tylko przy Nim (a nie przy swoich sprawach i swoich porządkach) właśnie w tym czasie, w te dni, kiedy zbawia świat. ●

Rafał J. Czekala

Parafia w służbie człowiekowi

*Ja ciebie chrzczę
w Imię Ojca
i Syna i Ducha Świętego*

Pola Wiktoria Sarnowska

*Ślubuję ci miłość, wierność
i uczciwość małżeńską...*

Weronika Tarasiuk
i Mateusz Chrzanowski

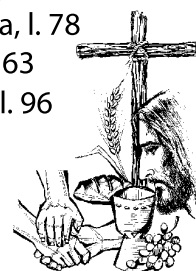
Joanna Dębowska
i Bartosz Jurkiewicz

*Gdy zmartwychwstanę,
będę widział Boga*

- † Stanisław Olędzki, l. 82
- † Michał Kaczko, l. 101
- † Paweł Szewczyk, l. 79
- † Klara Sitek, l. 75
- † Jadwiga Suszyńska, l. 65
- † Irena Gozdek, l. 89
- † Bogusław Smolarz, l. 77
- † Kazimierz Ołodziej, l. 88
- † Danuta Śliwa, l. 59
- † Joanna Ostapczuk, l. 42
- † Jerzy Radulski, l. 78
- † Stefania Szreder, l. 85
- † Franciszek Mathea, l. 78
- † Halina Trela, l. 63
- † Anna Woźniak, l. 96

*Wieczny odpoczynek
racz im dać Panie...*

BŁOGOSŁAWIENI ZIEMI GDAŃSKIEJ

Bł. ks. Władysław Miegoń

Władysław Miegoń urodził się 30 września 1892 roku w miejscowości Samborzec (wówczas był to zabór austriacki; współcześnie jest to województwo świętokrzyskie). Od najmłodszych lat pobierał naukę, w wieku 10 lat zaczął uczęszczać na zajęcia do szkoły męskiej w Sandomierzu. Po egzaminach dojrzałości wstąpił do Seminarium Duchownego, również w Sandomierzu. Przyjął święcenia kapłańskie 2 lutego 1908 roku. W zależności od kolejnych dekretów biskupich pełnił posługę wikariusza w różnych parafiach na terenie diecezji. Po pewnym czasie ks. Władysław poprosił o skierowanie go do posługi w Siłach Zbrojnych. Początkowo biskup nie wyraził na to zgody – zmienił swoją decyzję dopiero po kolejnej prośbie księdza Miegonia. Do duszpasterstwa wojskowego przeszedł w 1919 roku – został przydzielony do Marynarki Wojennej. Pełniąc funkcję kapelana, towarzyszył żołnierzom w walkach podczas wojny polsko-bolszewickiej (za co został odznaczony Orderem Virtuti Militari). Po definitywnym zakończeniu I Wojny Światowej pełnił posługę między innymi w Modlinie, Toruniu, Pucku i Gdyni.

Od 1928 roku zaczął pracę jako kierownik rejonu duszpasterskiego i zamieszkał w Lublinie. Po 6 latach ks. Władysław wrócił do posługi wśród marynarzy. Przyjął na siebie obowiązki kapelana Dowództwa Floty oraz Komendy Portu Wojennego, otrzymując wówczas stopień komandora podporucznika. W 1938 roku wystąpił z inicjatywą budowy kościoła garnizonowego na gdyńskim Oksywiu. Podczas kampanii wrześniowej w 1939 roku brał udział w walkach prowadzonych przez Lądową Obronę Wybrzeża. 19 września dostał się do niewoli niemieckiej. Po około 2 tygodniach, na mocy międzynarodowych umów, zagwarantowano mu wolność. Ksiądz Miegoń odrzucił jednak tą propozycję, ponieważ postanowił trwać przy uwięzionych. Początkowo przebywał na pokładzie statku Wilhelm Gustloff. Później trafił do niemieckiego obozu jenieckiego w Rothenburgu, a następnie do obozu koncentracyjnego Buchenwald. 7 lipca 1942 roku razem z 51 innymi kapelanami wojskowymi został przewieziony do Dachau. Został mu tam nadany numer 21223. 15 października 1942 roku zmarł z wycieńczenia. Beatyfikował go papież Jan Paweł II 13 czerwca 1999 roku.

Bł. s. Alicja J. Kotowska CR

Maria Jadwiga Kotowska rodziła się 20 listopada 1899 roku w Warszawie. Wychowywała się w rodzinie Jana i Zofii Kotowskich – była trzecim z siedmiorga dzieci. Jej ojciec był wyjątkowo religijnym, głęboko wierzącym człowiekiem. Na co dzień pełnił funkcję organisty w kościele parafialnym. Jan Kotowski był dla swoich dzieci wspaniałym przykładem modlitwy – nigdy nie rozstawał się z różańcem, a podczas wspólnej, rodzinnej modlitwy czytał im fragmenty Pisma świętego. Bł. Alicja naukę podjęła w szkole prowadzonej przez zakonnice. W 1918 roku, po otrzymaniu świadectwa dojrzałości, postanowiła rozpocząć studia medyczne na Uniwersytecie Warszawskim. Maria wykazywała się dużym zamiłowaniem do ojczyzny – z tego względu postanowiła wstąpić do Polskiej Organizacji Wojskowej. Kiedy w 1920 roku do Warszawy zbliżały się wojska bolszewickie, ruszyła na front, aby wspomóc polskie oddziały jako sanitariuszka. W tamtym czasie zdecydowała się także na pomoc w warszawskich szpitalach.

Podczas studiów zetknęła się ze Zgromadzeniem Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa. W trakcie III roku Maria zdecydowała się przerwać naukę i wstąpić do zakonu. Początkowo rodzice byli bardzo zaskoczeni decyzją córki – mimo to wsparli ją w podjętym postanowieniu.

W 1922 roku Maria rozpoczęła życie zakonne w Kętach – tam znajdował się pierwszy dom zakonny zgromadzenia sióstr zmartwychwstanków. Wówczas przyjęła imię Alicja i rozpoczęła formację. Po dwóch latach złożyła pierwsze śluby i powróciła do wspólnoty pracującej w Warszawie. Zdecy-

dowała się wznowić studia, tym razem na kierunku matematyczno-przyrodniczym. W 1928 roku złożyła śluby wieczyste, a rok później – obroniła pracę magisterską z chemii. Pracowała jako nauczycielka chemii oraz pielęgniarka. Od 1934 roku przejęła obowiązki dyrektora szkoły w Prywatnej Szkole Powszechnej i Żeńskiego Gimnazjum Ogólnokształcącego w Wejherowie, która w tamtym czasie zmagala się z problemami finansowymi. Siostra Alicja musiała zająć się także przedszkolem oraz internatem dla uczennic. Zarówno w pracy w szkole, jak i w zgromadzeniu, była postrzegana jako wspaniały przykład życia zgodnie z zasadami wiary. Uczniowie widzieli w niej wyjątkowego nauczyciela, który jest całkowicie oddany swojej służbie.

Kiedy w 1939 roku wojska niemieckie wkroczyły do Polski, szkoła w Wejherowie została zlikwidowana. Siostrze Alicji groziło aresztowanie. Gdy ta wiadomość dotarła do matki jednej z jej uczennic, kobieta zaproponowała siostrze Alicji pomoc w ucieczce. Zakonnica nie zgodziła się, ponieważ bez względu na dalszy rozwój sytuacji chciała pozostać razem z

siostrami ze swego zgromadzenia. Gestapo aresztowało siostrę Alicję 24 października – kiedy komendant zapytał swoich oficerów, jaki był tego powód, uznali, że wystarczającym argumentem do aresztowania było polskie pochodzenie siostry Alicji.

Początkowo przebywała ona w areszcie w Wejherowie. Zarówno siostry zakonne jak i uczniowie podejmowali staranie o uwolnienie siostry Alicji – niestety, bezskutecznie. 11 listopada 1939 roku do więzienia przyjechały ciężarówki – więźniowie musieli wsiadać do kolejnych samochodów. Siostra Alicja stała na końcu kolejki, ponieważ w tej trudnej sytuacji zajmowała się jeszcze gromadką dzieci, które również miały zostać wywiezione. Wszyscy więźniowie zostali przetransportowani do lasów w Piaśnicy Wielkiej, gdzie odbyła się wielka egzekucja – najprawdopodobniej jeszcze tego samego dnia wszyscy więźniowie zostali rozstrzelani.

13 czerwca 1999 roku siostra Kotowska została beatyfikowana w gronie 108 męczenników z okresu II Wojny Światowej.

Bł. ks. Bronisław Komorowski

Bronisław urodził się 25 maja 1889 roku w Barłoznie (powiat starogardzki). Pierwsze nauki pobierał w Collegium Marianum w Pelplinie, a następnie – w gimnazjum w Chełmnie. W 1910 roku zdał maturę i otrzymał świadectwo dojrzałości. Wówczas wstąpił do seminarium w Pelplinie. Po 4 latach przyjął święcenia kapłańskie. Pierwsza parafia, do której był skierowany, mieściła się w Łęgowie (okolice Pruszcza Gdańskiego). W 1915 roku został przeniesiony do gdańskiej parafii pod wezwaniem

św. Mikołaja. Ks. Bronisław już na początku swojej posługi duszpasterskiej odznaczał się dużą aktywnością w działaniu – starał się krzewić patriotyzm, podczas katechez uczył dzieci historii Polski oraz ojczystego języka, odprawiał msze i głosił kazania po polsku. W 1924 roku otrzymał od biskupa gdańskiego dekret, na mocy którego został skierowany do posługi w nowej placówce dla Polaków. Parafia ta została stworzona w Gdańsku – Wrzeszczu. Najważniejszym zadaniem dla nowego duszpasterza było przekształcenie ujeżdżalni dla koni na kościół. W 1934 roku biskup Edward O'Rurke konsekrował kościół pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa.

Mimo decyzji biskupa gdańskiego o powstaniu polskich parafii personalnych, ich erygowanie zostało zawieszone (ze względu na sprzeciw niemieckich władz). Jednak działalność ks. Komorowskiego nieustannie gromadziła Polaków. W kościele organizowane były spotkania dla ruchów i stowarzyszeń o charakterze patriotycznym, obchodzone były liczne jubileusze związane ze świętami narodowymi.

1 września 1939 roku ks. Komorowski został aresztowany, a następnego dnia – przewieziony do obozu koncentracyjnego w Stutthofie.

22 marca 1940 roku, w Wielki Piątek, w okolicznym lesie rozstrzelano 65 więźniów. W tej grupie znalazł się również ks. Komorowski oraz inni kapłani ziemi pomorskiej (ks. Marian Górecki, ks. Franciszek Rogaczewski).

Ks. Bronisław Komorowski został beatyfikowany w 1999 roku w gronie 108 polskich męczenników z okresu II Wojny Światowej. ●

opr. Agnieszka Dankiewicz

Źródła:

www.brewiarz.pl

www.bratalbert.com.pl

SYMBOLIKA ŚWIĄT WIELKIEJ NOCY

Okres Wielkanocny to przepiękny i bogaty w symbolikę czas. Czas zarówno przepełniony pamiątką najważniejszych wydarzeń religijnych, jak i okres przepiękny w przyrodzie, kiedy to cała ziemia budzi się do życia. Odkrycie znaczenia i poznanie pochodzenia niektórych wielkanocnych symboli, zdarzeń i zwyczajów pozwoli nam lepiej je zrozumieć i lepiej przeżyć.

Niedziela Palmowa

Jak wiadomo, Niedziela Palmowa jest początkiem Wielkiego Tygodnia, jest pamiątką wjazdu Jezusa do Jerozolimy. Niedziela ta, przez odczytywaną w tym dniu uroczystą Ewangelię, jest też zwana Niedzielą Męki Pańskiej a, dawniej w Polsce Kwietną Niedzielą. Pierwsze wzmianki o obchodach pochodzą z IV wieku z Jerozolimy, a pozostawiła je Egeria. Niewiele o niej wiemy prócz tego, że była pątniczką, która pozostawiła po sobie opisy swojej podróży do Jerozolimy, stanowiące bogate źródło wiedzy o liturgii i Jerozolimie tamtego okresu.

Palma wielkanocna

Zwyczaj święcenia palm wielkanocnych wywodzi się już ze średniowiecza. Początkowo palmy wykonywane były głównie z gałązek wierzby, ale również z gałązek malin, porzeczek. Ścinano je w Środę Popielcową, wstawiano do wody, by na Niedzielę Palmową puściły pąki. Dokładano do palm również bukszpan, barwinek, borówkę, cis. W zależności od regionu palma wielkanocna mogła być dłuższa lub krótsza, bardziej kolorowa, z suszonymi kwiatami. W Wielką Sobotę palmy są palone, a popiół z nich uzyskany służy do posypa-

nia głów wiernym w Środę Popielcową kolejnego roku.

Święconka

Powszechnie wiadomo, że pokarmy, które w Wielką Sobotę przynosimy do poświęcenia, mają bogatą symbolikę. Początkowo jednak przynoszono jedynie baranka wielkanocnego i mięso, głównie baraninę. Z czasem ubogacono koszyczek w **chleb** – jako główne pożywienie człowieka, dla chrześcijan to jednak przede wszystkim symbol Ciała Chrystusa, **jajko** – odradzające się życie, **sól** – minerał, który chroni żywność przed zepsuciem, **chrzan** – symbol zdrowia i siły vitalnej, **wędliny** – oznaczają zamożność i dobrobyt, niegdyś oznaczały też zbliżające się zakończenie postu, **ciasta** – tradycyjne babki wielkanocne lub mazurki. W zależności od regionu Polski mogą również pojawić się inne produkty np. **sery** symbolizujące harmonię między człowiekiem a zwierzętami, a także **mleko i miód**, jako symbol ziemi obiecanej. Najważniejszym elementem, którego nie może zabraknąć, jest **baranek** z czerwoną chorągiewką symbolizujący Zmartwychwstałego Pana. Pokarmy przynoszone są do poświęcenia w wiklinowym

koszyczku, najczęściej przystrojonym bukszpanem. Poświęcone w Wielką Sobotę zostaną zjedzone podczas uroczystego śniadania w Wielkanocny poranek. Tradycja ta sięga średniowiecza.

Jajko, pisanki, kraszanki

Znaczenie symboliczne jajka, a właściwie przebijającego się kurczaka, łączone jest z pokonaniem przez Chrystusa śmierci i odrodzeniem do nowego życia. W Polsce zwyczajem jest barwienie jajek. Tradycja ta była znana już w XIII w. kiedy to wspominał o tym w kronikach Wincenty Kadłubek. W dawnych czasach do barwienia jajek używano naturalnych barwników, takich jak brezylia (krzew o żółtych owocach), cebula, kora dzikiej jabłoni, liście kwiatu malwy, kory olszowej, szafran, krokosz. Znane też było przed barwieniem ozdabianie jajek woskiem. Nazwa pisanek w części Polski występuje wymienne z mniej już używaną nazwą kraszank. Niektórzy jednak różnicują te dwie nawy. Pisanka to jajko „pisane” czyli przyozdobione wzorami, natomiast kraszanka to gładko zabarwione jajko.

Sposobów przyozdabiania jajek jest wiele. Wszystko zależy od kreatywności i talentu. Można

wzory nanosić woskiem, można „rzeźbić” je szpilką, można naklejać wzorki bądź też okręcać włóczką czy odciskać jakiś kształt. Można ozdabiać jajka ugotowane, które zaniesiemy w koszyczku do poświęcenia. Można też przyozdabiać wydmuszki, które będą stanowić piękną dekorację przez cały okres świąteczny.

Walatka

Taką nazwę nosi zabawa, wywodząca się z dawnego zwyczaju zaduszkowego. Polegała ona na tym, że po stole turlano z dwóch stron do siebie jajko i wygrywał ten, którego jajko przetrwało zderzenie. Obecnie zabawa ta najczęściej polega na stukaniu jajkiem o jajko i również chodzi o to, by skorupka jajka nie stłukła się.

Pogrzeb żuru i śledzia

W staropolskiej tradycji można odnaleźć zwyczaj zwany pogrzebem żuru i śledzia. Ponieważ dawniej Wielki Post wiązał się z licznymi wyrzeczeniami, żur i śledzie stanowiły główne posiłki. Dlatego na koniec postu, w Wielki Piątek, na drzewie wieszano śledzia wyciętego np. z deski, co miało oznaczać swego rodzaju karę dla śledzia za post. Garnek z żurem natomiast zakopywano poza wsią, w niektórych regionach wraz z popiołem, na znak zakończenia pokuty.

Śmigus - dyngus

Poniedziałek Wielkanocny, zwany drugim dniem Świąt lub po prostu Lanym Poniedziałkiem niesie również ze sobą wiele tradycji. Rozpowszechnione jest polewanie się tego dnia wodą. Jednak zwyczaj ten zawarty w słowach śmigus dyngus znaczy o nieco więcej. Sama nazwa, niegdyś funkcjonująca oddzielnie, zawierała w sobie kilka zwyczajów. Śmigus oznaczał bicie witka-

mi wierzyby lub palmami i polewanie wodą. Zwyczaj ten dotarł na ziemię polską wraz z początkiem państwa i przybyciem włoskich kapłanów i mnichów. Natomiast dyngus (zwany też dygusem) to zwyczaj polegający na wykupywaniu się jajkami od podwójnego lania. Inne znaczenie słowa dyngus nawiązuje do słowiańskiego słowa *włóczębny*. Nawiązuje ta nazwa do składania sobie w tym dniu wizyt i goszczenia przybyłych. Niegdyś *włóczębnicy* przynosili szczęście i nie ugoszczenie ich należycie wiązało się z nieprzyjemnym psikusem wobec gospodarza. Po XV wieku śmigus dyngus tworzy jedną tradycję, przy czym można wspomnieć, że początkowo zwyczaj ten był potępiany przez Kościół, mając rzekomo grzeszny podtekst. Z czasem uznano polanie wodą jako wiosenne oczyszczenie a także oczyszczenie z grzechów.

Pascha

Nazwą tą, głównie w kościołach wschodnich, nazywa się święto Zmartwychwstania. Ta sama nazwa oznacza potrawę wielkanocną pochodzącą z północnej Rosji. Jest ona przygotowywana z twarogu, mleka, śmietany, masła, żółtek, cukru, z dodatkiem bakalii. Ma kształt ściętej piramidy, symbolizującej grób Chrystusa. Obecnie potrawa ta, jako słodki deser, coraz częściej pojawia się nie tylko we wschodniej części Polski, ale także w pozostałych regionach. I, wbrew tradycji, nie tylko w okresie Wielkanocnym, chociaż w tym czasie pascha jest bardziej dostępna.

Potrawy wielkanocne

Na wielkanocnym stole królują jajka. Są ważnym elementem święconki, bogate symbolicznie, na stole wielkanocnym podawane na wiele sposobów – fasze-

rowane, z rzeżuchą, jako pasta czy składnik sałatek. Nie może również zabraknąć białej kiełbasy i szynki – podawanych najczęściej z chrzanem bądź ćwikłą. Tradycyjną zupą, która pojawia się w Niedzielę Wielkanocną na wielu polskich stołach jest żur lub barszcz biały. Dla mniej zorientowanych nazwy te mogą być tożsame, jednak różnica podobno jest duża. Żur jest sporządzany na zakwasie z mąki żytniej, doprawiony jedynie czosnkiem, suszonymi grzybami lub chrzanem i jest potrawą postną. Wcześniej spożywana przez biedną część społeczeństwa. Natomiast barszcz biały to zupa świąteczna, przygotowywana na zakwasie z mąki pszennej, przyrządzana z boczkiem i kiełbasą. Obie mogą być podawane z ziemniakami, jajkiem i okraszone słoniną. Obecnie nazwy te najczęściej występują zamiennie. Ciastami, które pojawiają się najczęściej, prócz paschy wspomnianej wcześniej, są babki wielkanocne i kolorowe, przyozdobione mazurki.

Bogactwo tradycji wielkanocnych w Polsce, jak już zostało to wspomniane, jest także kwestią regionalną. Wśród mniej znanych w całej Polsce, a pielęgnowanych niekiedy do dzisiaj tradycji, są m. in. dziady śmigustne, kawalkada wielkanocna, barabanienie, turki, pucheroki czy krakowski odpust w Emaus. Część zwyczajów jest świecka, część związana ze świętowaniem Zmartwychwstania Pańskiego. Istotą przeżywania tych świąt jest jednak radość ze zwycięstwa Chrystusa nad śmiercią! I nade wszystko chrześcijańskie świętowanie musi mieć wydźwięk, że Chrystus Zmartwychwstał, prawdziwie Zmartwychwstał!●

Ewa Rola

PODSTAWOWE INFORMACJE O BIBLI

Począwszy od obecnego numeru „Trinitas” w „Kąciku biblijno-apologetycznym” będziemy przedstawiać zagadnienia związane z Pismem świętym i apologetyką, czyli obroną wiary. Także znajdą się tutaj tematy dotyczące działalności sekt, socjotechnik przez nie stosowanych i wskazówki, jak się przed nimi bronić i jaką wobec nich przyjąć postawę.

W obecnym numerze zapoznamy się z podstawowymi informacjami o Biblii — świętej Księdze żydów i chrześcijan.

Autorstwo Biblii

Autorem Pisma św. jest Bóg, który posłużył się określonymi ludźmi do przekazania swojego orędzia. W Katechizmie Kościoła Katolickiego w rozdziale o natchnieniu i prawdzie Pisma świętego przeczytamy:

Bóg jest Autorem Pisma świętego. Prawdy przez Boga objawione, które są zawarte i wyrażone w Piśmie świętym, spisane zostały pod natchnieniem Ducha Świętego (...). (KKK 105)

Bóg natchnął ludzkich autorów ksiąg świętych. Do sporządzenia ksiąg świętych Bóg wybrał ludzi, którymi posłużył się jako używającymi swoich zdolności i sił, by dzięki Jego działaniu w nich i przez nich oni sami jako prawdziwi autorzy przekazali na piśmie to wszystko, i tylko to, czego On chciał. (KKK 106)

Nazwa

Słowo „Biblia” pochodzi od greckiego terminu „biblion”, oznaczającego „księgę” lub „zwój”. Ety-

mologia tego słowa jest powiązana z portem Byblos (obecnie w Libanie), skąd Grecy eksportowali papirus do swojego kraju. Pismo św. to zbiór kilkudziesięciu ksiąg:

1 księga = *biblion* (l.poj.)

wiele ksiąg = *biblia* (l.mn.)

W średniowieczu forma greckiej liczby mnogiej „biblia” przyjęła formę liczby pojedynczej rodzaju żeńskiego „biblia” i z tego języka trafiła do prawie wszystkich języków europejskich (np. polskie „Biblia”, niem. „die Bibel”, franc. „la Bible”, włoskie „la Bibbia” czy ang. the Bible).

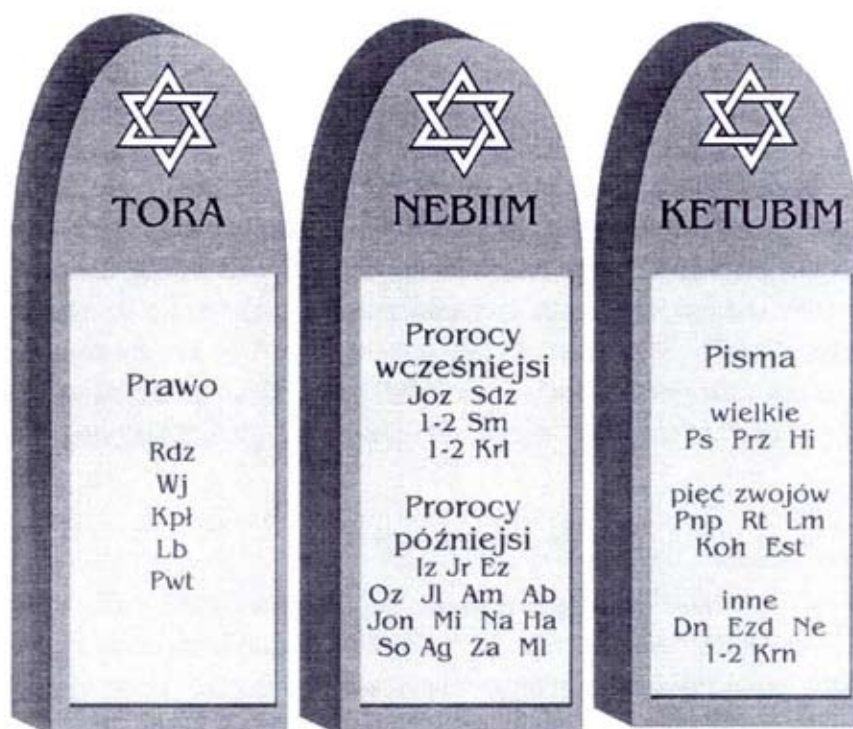
Określenia „Stary Testament” i „Nowy Testament” zawdzięczamy św. Pawłowi, który w Liście do Koryntian (2 Kor 3,14) pisał, że żydzi gdy czytają Stare Przymierze, czyli Stary Testament (*gr. palaios diathekes, łac. veteris testamenti*) to mają zasłonę na oczach i nie rozumieją co czytają. Zasłona ta

znika w Chrystusie (2 Kor 3,14). Jeśli Stare Przymierze obowiązywało do nadejścia Chrystusa, to po tym okresie można mówić o Nowym Przymierzu w sensie Nowego Testamentu. Około 200 roku określenia „Stary” i „Nowy Testament” zostały utrwalone przez takich teologów chrześcijańskich jak Klemens Aleksandryjski i Tertulian.

W związku z tym, że greckie „diatheke” może oznaczać zarówno „testament” (w znaczeniu „ostatnia wola”), jak i „przymierze”, można zamiast nazw „Stary” i „Nowy Testament” używać form „Stare” i „Nowe Przymierze”.

Pierwsi chrześcijanie stosowali również inne określenia w odniesieniu do Biblii — niektóre z nich są stosowane powszechnie do dziś:

„Pismo Boże” (Tertulian, Augustyn);

Żydowski podział Starego Testamentu (źródło: Ks. Pietkiewicz R., *Gdy otwierasz Biblię*, wyd. Haleeis)

„Pismo święte” (Cyprian, Augustyn)
„słowo Boże” (Orygenes)
„Pismo Pańskie”;
„Pismo natchnione”;
„święte litery” (Klemens Aleksandryjski, Orygenes).

Podział

Żydzi dzielą Stary Testament na:
Prawo (Tora, Pięcioksiąg Mojżesza);
Proroków (Nebiim);
Pisma (Ketubim).

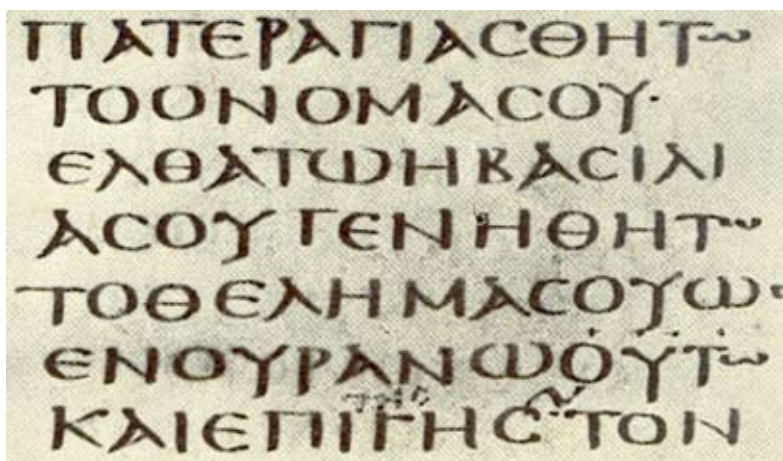
Biblia katolicka składa się z 73 ksiąg (ST — 46 ksiąg, NT — 27 ksiąg). Katolicy przyjmują inny podział Starego Testamentu:

księgi historyczne;
księgi dydaktyczne;
księgi prorockie.

Nowy Testament przez katolików i protestantów jest dzielony analogicznie do Starego Testamentu:

księgi historyczne;
księgi dydaktyczne;
księga prorocka.

Najstarsze manuskrypty i kodeksy Nowego Testamentu nie zawierały interpunkcji ani odstępów między wyrazami (tzw. pismo ciągłe). Co więcej, stosowano tylko wielki literę. Poniżej fragment Kodeksu Synajskiego z tekstem Łk 11,2:

Między VI i VIII wiekiem w tekstach Nowego Testamentu wprowadzono interpunkcję. Podziału Biblii na rozdziały dokonał w 1206 roku biskup Canterbury Stefan Langton, zaś numeracja wersetów jest dziełem Roberta Estienne’a (1550 r.). Podział Pisma św. na rozdziały i wersety pozwala dokładnie je cytować. Jeśli chcemy podać lokalizację jakiegoś wersetu, to używamy nazwy księgi, numeru rozdziału i wersetu: Łk 11,2 oznacza zatem Ewangelię wg św. Łukasza, rozdział 11, werset 2.

Kanon

Początkowo słowo kanon było używane w znaczeniu kij mierniczy. Z czasem pojęcie to rozszerzyło się i oznaczało ogólnie przyjętą normę, regułę, standard, by w końcu nabrać znaczenia „zbioru pism natchnionych” uznawanych przez dany Kościół czy denominację. Księgi wchodzące w skład kanonu nazywane są księgami kanonicznymi. Kanon katolicki różni się od żydowskiego, prawosławnego i protestanckiego, co oznacza że katolicy, Żydzi, prawosławni i protestanci mają różne zbiory ksiąg wchodzących w skład Biblii. W ogólnym zarysie:

Żydzi uznają za święte tylko księgi Starego Testamentu (39 ksiąg);
protestanci (w tym także

świadkowie Jehowy) uznają żydowski Stary Testament + cały Nowy Testament (27 ksiąg) — razem 66 ksiąg; katolicy do kanonu Starego Testamentu włączają o 7 ksiąg więcej niż Żydzi i protestanci. Są to: 1 Księga Machabejska (1 Mch); 2 Księga Machabejska (2 Mch); Księga Mądrości (Mdr); Mądrość Syracha (Syr); Księga Tobiasza (Tb); Księga Judyty (Jdt); Księga Barucha (Bar). Kanon katolicki zawiera więc 46 (39+7) ksiąg w Starym Testamencie + 27 ksiąg Nowego Testamentu, co daje łącznie 73 księgi.

Jeszcze szerszy od katolickiego jest kanon prawosławny, który za natchnione uważa dodatkowo kilka ksiąg z Septuaginty (przekładu Starego Testamentu na język grecki).

Języki biblijne

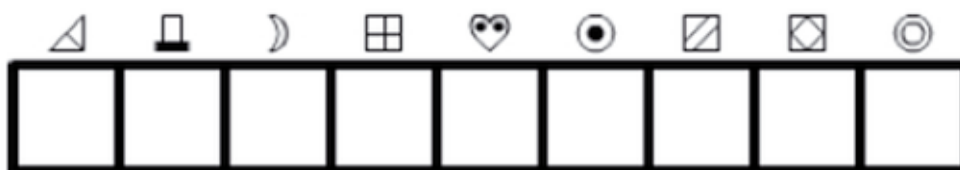
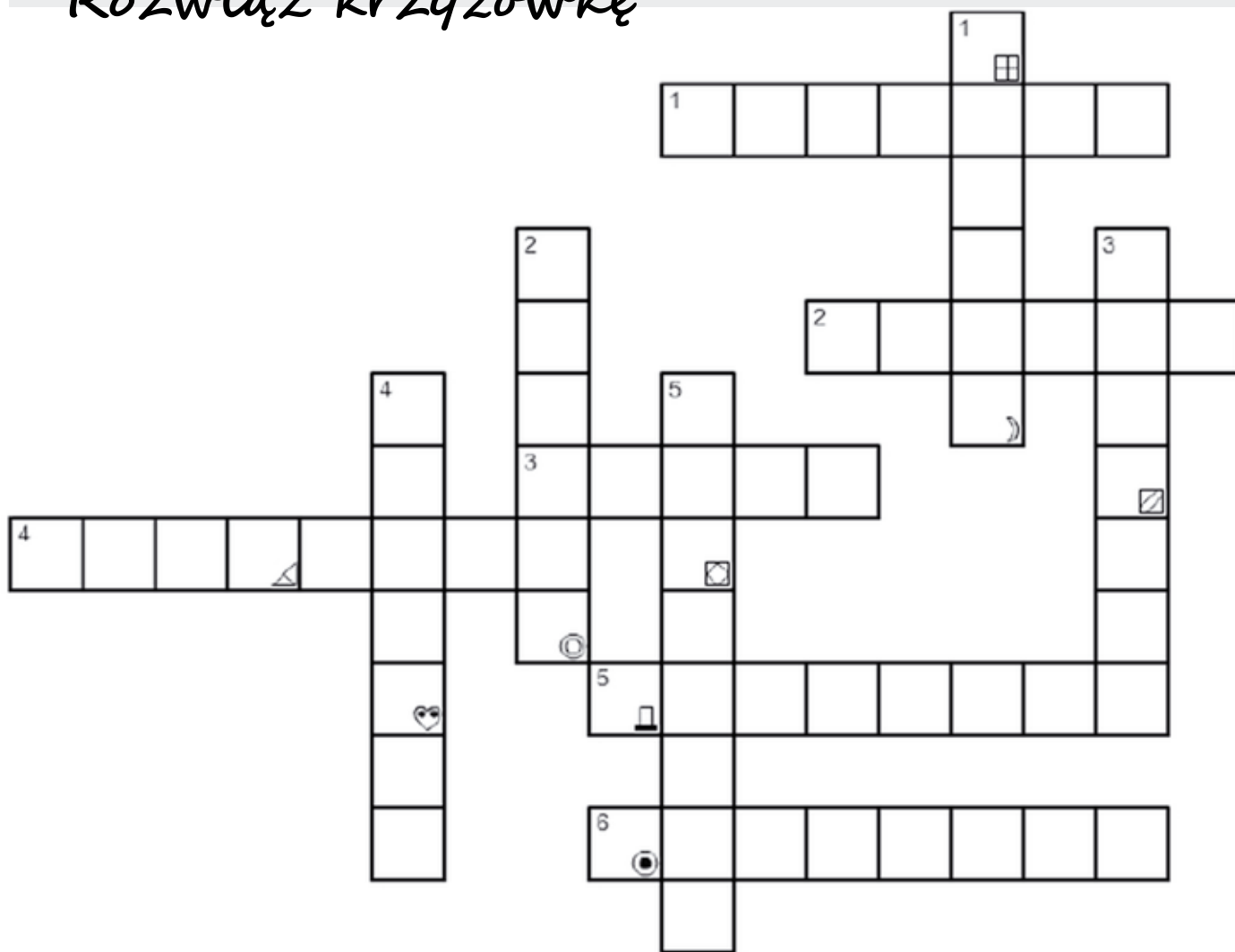
Biblia została spisana w trzech językach: hebrajskim, aramejskim i greckim. Stary Testament został spisany zasadniczo po hebrajsku. Tylko nieliczne jego fragmenty są w oryginale aramejskie, tj. księga Daniela 2,4b do 7,28; księga Ezdrasza 4,8 do 6,18 + Ezdrasza 7,1 – 26 oraz Rodzaju 31,47 i Jeremiasza 10,11. W języku greckim powstały księgi: 2 Machabejska, Mądrości i częściowo księga Barucha oraz cały Nowy Testament (por. „Wstęp ogólny do Pisma świętego”, wyd. Pallotinum). Podsumowując:

Stary Testament (języki hebrajski, aramejski i grecki)
Nowy Testament (język grecki).●

Cezary Podolski

strona biblijno-apologetyczna
autora:
www.bibliaapologety.com

Rozwiąż krzyżówkę

POZIOMO:

1. Idziemy tam poświęcić pokarmy.
2. Śmigus...
3. Na nim umarł Chrystus.
4. Np. mycie okien i odkurzanie dywanów.
5. Krzew, którego listkami ozdabiamy koszyki wielkanocne.
6. Odkupił świat przez swoją śmierć.

PIONOWO:

1. O tej porze roku jest Wielkanoc.
2. Wiosenny kwiat z żółtymi płatkami.
3. Kwiat kojarzący się z Holandią.
4. Z nią spędzamy święta.
5. Siana przed Wielkanocą.

Hasło składa się z liter ukrytych w krzyżówce pod symbolami...

Znajdź siedem różnic

LEKTURA DO PODUSZKI

MODLITWA NASZA NAJGŁĘBSZA TĘSKNOTA

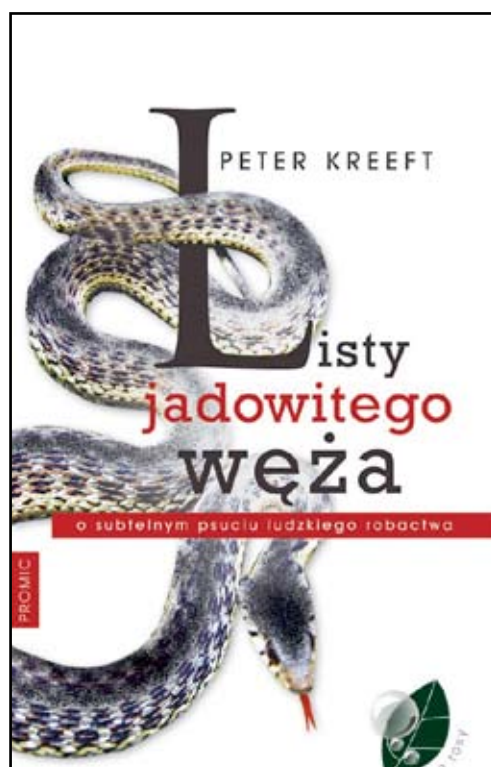
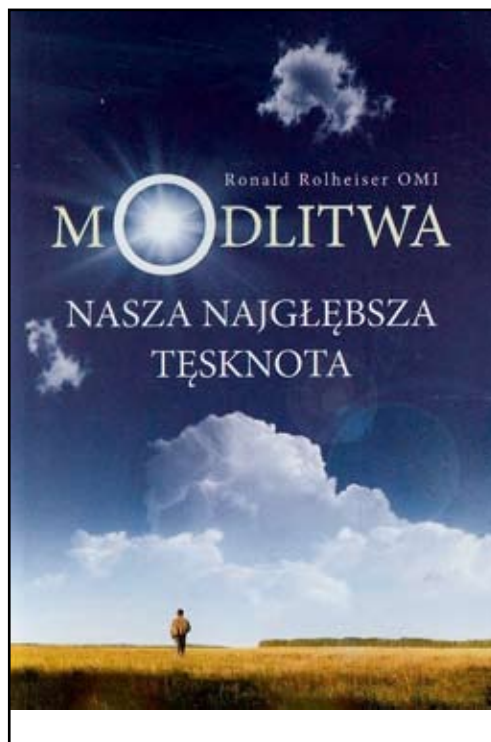
A p o s t o ł o w i e zafascynowani widokiem modlącego się Jezusa, poprosili Go: „*Panie naucz nas się modlić*”. Otrzymali wtedy słowa modlitwy Ojciec nasz. Pojawiło się w Twojej głowie kiedyś pytanie: „*Czy moja modlitwa jest dobra?*”. Gdzie znaleźć właściwą odpowiedź?

Modlitwa powinna być na stojąco, klęcząco czy leżąc? Powinna być w myśli czy wypowiedzana na głos? Powinienem się wyciszyć przed modlitwą czy mogę stanąć przed Bogiem zdenerwowany sytuacją, która właśnie się wydarzyła? A jeśli nie pojawiło się we mnie żadne uczucie, jeśli modlitwa nie dała mi wyraźnej radości, modliłem się dobrze czy nie?

Zapewne też zadajesz sobie wiele pytań, być może zupełnie innych niż wymienione wyżej. Ronald Rolheiser w bardzo ciekawy i precyzyjny sposób przeprowadza nas przez tajemnicę spotkania z Bogiem. Zajrzyj, jeśli chcesz do tej książki, a gwarantuję, że się nie zawiedziesz.

Wydawnictwo: *M*

Autor: *Ronald Rolheiser*

opr. ks. Łukasz

LISTY JADOWITEGO WĘŻA

Czytałeś już „*Listy starego diabła do młodego*”? Też odczuwasz pewien niedosyt? Mam dla Ciebie dobrą wiadomość, Peter Kreft, w sposób, którego nie chce zdradzić, wszedł w posiadanie kolejnych listów. Tym razem Jadowity wąż, urzędnik w departamencie kształcenia nowych trucicieli, pisze do poczynającego kusiciela. Jego porady dotyczące tego jak deprawować człowieka i w konsekwencji doprowadzić go do bram piekieł, odsłaniają szatańską strategię.

Całe szczęście, że Autor tej książki postanowił opublikować owe listy. Myślę, że zmuszą one niejednego do myślenia i przestrzegą przed popełnieniem wielu błędów, za które trzeba słono zapłacić.

Jeśli masz odwagę zajrzyj na karty tej książki. Otworzyła oczy niejednemu czytelnikowi. Polecam.

Wydawnictwo: *Promic*

Autor: *Peter Kreft*

GRUPY DUSZPASTERSKIE

FRANCISZKAŃSKI ZAKON ŚWIECKICH

Wspólnota braterska Franciszkańskiego Zakonu Świeckich przy Parafii Archikatedralnej w Gdańsku Oliwie istnieje od 21 października 1923 r. Początki III Zakonu sięgają 1221 roku, w którym św. Franciszek z Asyżu, wychodząc naprzeciw potrzebom Kościoła i ludzi świeckich, zaproponował nowy sposób życia ideałami Ewangelii,

Duchowym – ks. Jarosławem Dittmerem, czuwa nad właściwym kształtem i rozwojem wspólnoty. W drugą niedzielę miesiąca o godzinie 16.00 gromadzimy się na uroczystych zebraniach braterskich. Gościmy często wielu sympatyków św. Franciszka. Modlitwę ubogacamy czytaniem i rozważaniem Słowa Bożego z udziałem Kapłana. Utrwalamy

należności do Chrystusa.

Franciszkański Zakon Świeckich uczy miłości doskonałej, która stanowi miarę życia chrześcijańskiego.

Na tej drodze świętość osiągnęli m. in. św. Elżbieta Węgierska, św. Ludwik IX – król Francji, św. Małgorzata z Kortony, św. Jan Sebastian Pelczar – biskup, św. brat Albert Adam Chmielowski, św. Jan XXIII – papież, bł. Aniela Salawa, bł. ks. Jerzy Popiełuszko, Sługa Boży Kardynał Stefan Wyszyński – Prymas Tysiąclecia.

Do FZŚ mogą wstąpić pełnoletni praktykujący katolicy, żyjący w związkach sakramentalnych, osoby duchowne, osoby samotne. Włączenie do wspólnoty następuje w trzech etapach: formacja wstępna – postulat, formacja początkowa – nowicjat i przyrzeczenie życia Chrystusową Ewangelią w duchowości franciszkańskiej.

Fresk ze św. Franciszkiem z kościoła w San Damiano

nazywając ich Braćmi i Siostrami od Pokuty. Franciszkański Zakon Świeckich rozwija swoją działalność na świecie w 112 krajach. Wspólnotę miejscową stanowi 18 siostr i braci. Duchowym wsparciem i pomocą otaczają nas Kapłani oraz Ojcowie Franciszkanie. Tutejsza rada z przełożoną s. Krysztyną Kamińską, zastępcą – br. Andrzejem DREWĄ i Asystentem

duchowość franciszkańską, nauczanie Kościoła św. Prowadzimy braterski dialog, dzielimy się radością, uczestniczymy z całą parafią w Najświętszej Ofierze.

Na co dzień realizujemy sumiennie obowiązki chrześcijańskie, pogłębiając życie sakramentalne i zawierając się całkowicie Panu Bogu. Postawą dobrego życia dajemy świadectwo przy-

Zapraszamy serdecznie do naszej braterskiej wspólnoty!

Spotkania modlitewne odbywają się w II niedzielę miesiąca o godz. 16.00 w sali przy plebanii.

Niech Święty Franciszek wyprasa wszystkim obfitość łask i Boże błogosławieństwo.

POKÓJ I DOBRO!

s. Elżbieta Hetko OFS

Ordo Franciscanus Saecularis **OFŚ**
Franciszkański Zakon Świeckich

WIELKI TYDZIEŃ W ARCHIKATEDRZE

LITURGIA TRIDUUM PASCHALNEGO

WIELKI CZWARTEK	10.00 – MSZA KRZYŻMA
	18.00 – MSZA WIECZERZY PAŃSKIEJ
WIELKI PIĄTEK	15.00 – DROGA KRZYŻOWA
	18.00 – LITURGIA MĘKI PAŃSKIEJ
WIELKA SOBOTA	20.00 – WIGILIA PASCHALNA
NIEDZIELA ZMARTWYCHWSTANIA	6.00 – REZUREKCJA

SPOWIEDŹ W WIELKIM TYGODNIU

PONIEDZIAŁEK - ŚRODA	GODZ. 7:00 - 8:30 GODZ. 17:00 - 19:00
WIELKI CZWARTEK	DZIEŃ KAPŁAŃSKI NIE MA SPOWIEDZI !!!
WIELKI PIĄTEK	GODZ. 7:00 - 12:00 (ŚW. JAKUB) GODZ. 21:00 - 23:30 (ARCHIKATEDRA)
WIELKA SOBOTA	GODZ. 7:00 - 16:00

BŁOGOSŁAWIENSTWO POKARMÓW (KRUŻGANKI)

WIELKA SOBOTA	GODZ. 10:00 - 16:00 (CO PÓŁ GODZINY)
---------------	--------------------------------------

ADORACJA W KAPLICY ADORACJI (CIEMNICY) KOŚCIÓŁ ŚW. JAKUBA

WIELKI CZWARTEK: GODZ. 20.00 – 24.00	
20.00 – 21.00	Zapraszamy szczególnie członków Arcybractwa Straży Honorowej NSPJ
21.00 – 22.00	Zapraszamy szczególnie członków Domowego Kościoła
22.00 – 23.00	Zapraszamy szczególnie studentów
23.00	Seminarium - Godzina czytań i Lamentacje
WIELKI PIĄTEK: GODZ. 7.00 – 17.00	
7.30	Seminarium - Jutrznia i Godzina czytań
9.00 – 10.00	Zapraszamy szczególnie członków Franciszkańskiego Zakonu Świeckich
10.00 – 11.00	Zapraszamy szczególnie przyjaciół Radia „Maryja”
11.00 – 12.00	Zapraszamy szczególnie członków grupy katechetyczno-biblijnej „Jestem wierzący”
12.00 – 13.00	Zapraszamy szczególnie członków „Semper Fidelis”

ADORACJA PRZY GROBIE ARCHIKATEDRA

WIELKI PIĄTEK – GODZ. 20.00 – 24.00	
21.00 – 22.00	Zapraszamy szczególnie młodzież
22.00 – 23.00	Zapraszamy szczególnie członków Drogi Neokatechumenalnej
23.00	Seminarium - Adoracja
23.30	Seminarium - Lamentacje i Komplet
WIELKA SOBOTA: GODZ. 7.00 – 19.00	
7.00	Seminarium - Jutrznia, Godzina czytań i Lamentacje

WYDARZENIA W PARAFII

Decyzją ks. arcybiskupa Sławoja Leszka Głódzia ks. Bartłomiej Zentkowski został przeniesiony do parafii pw. św. Judy Tadeusza w Gdańsku Łostowicach. Księdzu Bartkowi serdecznie dziękujemy za posługę w naszej wspólnocie (katecheza w szkole, opieka nad dziećmi – Schola, przygotowanie do I Komunii, Liturgiczna Służba Ołtarza: redagowanie czasopisma „Trinitas”, moderowanie strony internetowej) i życzymy Bożego błogosławieństwa w nowej parafii.

Tegoroczne rekolekcje wielkopostne rozpoczęły się w drugą niedzielę Wielkiego Postu. Prowadzili je ks. Krzysztof Konkół (na zdjęciu) dla dorosłych w katedrze oraz dla studentów i młodzieży w kościele Św. Jakuba oraz ks. Krzysztof Borysewicz dla dzieci w kościele Św. Jakuba.

Wponiedziałek, 9 marca, o godz. 18.00, w Katedrze Oliwskiej odprawiona została Msza św. w trzecią rocznicę śmierci ks. prałata Stanisława Dułaka. Eucharystii przewodniczył ks. Proboszcz w koncelebrze z ks. Jarosławem i ks. Łukaszem. Po Mszy kapłani i wierni udali się na Cmentarz Oliwski, by zapalić znicze i pomodlić się przy grobie ks. Prałata. Tam zaśpiewaliśmy „Barkę” – ulubioną pieśń Wielkiego Papieża Polaka i śp. ks. Stanisława.

TRINITAS – PISMO PARAFII ARCHIKATEDRALNEJ PW. ŚWIĘTEJ TRÓJCY W GDAŃSKU-OLIWIE

Gazeta parafialna. Pismo funkcjonuje tylko dzięki składkom czytelników. Nakład 400 egz. Numer zamknięto 18.03.2015 r.

Zespół redakcyjny: Anna Czekala, Rafał J. Czekala (skład), Agnieszka Dankiewicz, Adam Kromer, Cezary Podolski, Ewa Rola, ks. Jarosław Dittmer (red.)

Zdjęcia: ks. Łukasz Grelewicz, Cezary Podolski oraz zbiory Redakcji. Druk: Bogumiła i Leszek Abramowiczowie

Adres redakcji:

„Trinitas”, ul. Bpa. E. Nowickiego 5; 80-330 Gdańsk, tel.: 58 552 47 65; e-mail: pismotrinitas@gmail.com

Rekolekcje Parafialne
1 - 4 marca 2015

ks. Krzysztof Borysewicz
ks. Krzysztof Konkol

Trzecia rocznica śmierci
ks. prałata Stanisława Dułaka